

UVOD

1. PREDMET ISTRAŽIVANJA

Osnovni principi ekonomske efikasnosti proizlaze iz nastojanja da se ostvare što veći rezultati- izlazni elementi procesa poslovanja- uz što manja angažovanja i trošenja- ulaznih elemenata u procesu reprodukcije.

Smanjenje angažovanja i trošenja elemenata poslovanja a radi ostvarivanja maksimalnih poslovnih rezultata, treba da ima za posljedicu i odgovarajući kvalitet ekonomije privrednog subjekta.

Ukoliko se pođe od bitne postavke o uspješnosti poslovanja i efikasnosti korišćenja vrijednosti, sadržane u materijalnim elementima procesa reprodukcije, kao minulog rada i utrošaka radne snage , kao trošenje tekućeg rada, aktivnosti upravljačke strukture preduzeća- menadžmenta- treba usmjeriti na praćenje tih elemenata u procesu reprodukcije, a u cilju njihovog minimiziranja , odnosno svođenja na objektivno uslovljenu veličinu.

Polazeći od navedenog, ovaj istraživački rad je usmjeren na iznalaženje odgovarajućih pokazatelja i mjerila za utvrđivanje i objektiviziranje ulaznih elemenata procesa reprodukcije sa naglaskom na troškove i njihov uticaj na ukupne kvalitativne rezultate materijalno-organizacionog sistema. Znači, istraživanje će biti posebno usmjereno na način minimiziranja trošenja kao elementa ulaganja po jedinici rezultata, što u osnovi bitno utiče na kvalitet ekonomije preduzeća.

Polazeći od prednjih postavki, predmetno istraživanje posebno sadrži:

- praćenje faza angažovanja sredstava, uključivanjem vremenske dimenzije u ciklusu reprodukcije;
- analizu kvantitativne strukture trošenja elemenata proizvodnje sa posebnim osvrtom na dinamiku procesa reprodukcije,
- analizu uticaja i značaj troškova kod utvrđivanja i vođenja poslovne politike sa stanovišta tržišne pozicije privrednog subjekta,
- definisanje modela za izražavanje ukupnih kvalitativnih rezultata kao sintetičkog izraza , te uticaja pojedinih elemenata na ukupan poslovni uspjeh , kao ključnog faktora kod utvrđivanja tržišnog položaja preduzeća kao materijalno-organizacionog sistema.

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Na osnovu predložene teme doktorske disertacije, istraživanje ima prevashodni cilj da doprinese razvoju teoretsko-metodoloških pokazatelja, o ponašanju troškova kao elementa ulaganja procesa reprodukcije, što bi trebalo da pomogne menadžmentu preduzeća kod izbora odgovarajućih mjera za poboljšanje tržišne pozicije preduzeća.

Pored toga, ovo istraživanje treba da obuhvati sve aspekte ulaganja elemenata procesa reprodukcije, i to kako, sa stanovišta tekućeg poslovanja, tako i razvoja preduzeća, uz poboljšanje kvaliteta ekonomije. To podrazumijeva pripremanje odgovarajućih pokazatelja kao instrumenta za kontrolu svih oblika ulaganja, kao elemenata koji imaju značajan uticaj na ukupne poslovne rezultate.

Znači, istraživanje treba da pruži i odgovor na to kolika je realna pomoć i korisnost dosadašnjih saznanja iz oblasti teorije troškova i metodologije menadžmenta u dobijanju objektivnih i vjerodostojnih pokazatelja kod vođenja poslovne i razvojne politike a u cilju unapređenja ekonomskog položaja preduzeća u tržišnim uslovima.

3. OSNOVNE NAUČNE HIPOTEZE

Sve intenzivniji proces širenja tržišta, te prisustvo naglašene konkurencije, uslovljava potrebu posjedovanja preciznih pokazatelja za praćenje rezultata poslovanja, kako ukupnih, tako i pojedinih faza procesa reprodukcije. Ovo treba da pomogne menadžmentu za bržu i pouzdaniju identifikaciju uticaja svih elemenata koji mogu negativno uticati na ukupne rezultate poslovanja a u cilju donošenja ispravnih upravljačkih odluka.

Uzimajući u obzir gornje karakteristike, u ovom radu se polazi od sledećih hipoteza:

- Determinisanje svih pokazatelja o pojedinačnim elementima, kako ulaznim, tako i izlaznim u procesu reprodukcije i njihovog uticaja na ukupne kvalitativne rezultate, obezbjeđuje definisanje i konstruisanje modela za izražavanje i mjerenje kvaliteta ekonomije preduzeća i efikasnost poslovanja istog;

- Na osnovu odnosa između svih izlaznih elemenata procesa i izvršenih angažovanja i trošenja, moguće je identifikovati kompleksni pokazatelj ukupnog poslovnog uspjeha i njegov tržišni položaj;
- Pored globalnih pokazatelja poslovnog uspjeha preduzeća, model treba da omogući i parcijalne pokazatelje efikasnosti svakog podsistema na ukupne rezultate. Ti pokazatelji treba da obezbijede podatke o efikasnosti podsistema: *proizvodnja, razmjena i finansiranje*

Navedena istraživačke hipoteze treba da daju određeni doprinos razvoju teoretskih saznanja i konstruisanje modela pokazatelja u cilju efikasnosti menadžmenta kod donošenja upravljačkih odluka, njihovom izvršenju i kontroli.

4. NAUČNE METODE ISTRAŽIVANJA

Navedeno istraživanje na predloženu temu doktorskog rada treba da se zasniva na metodama sistema analize procesa ulaganja u procesu reprodukcije na nivou preduzeća kao materijalno- organizacionog sistema.

U tom cilju predviđa se konstituisanje modela upravljanja troškovima poslovanja kao elementom ulaganja.

Za tu svrhu bile bi u primjeni metode koje su od velikog značaja za ekonomsko istraživanje. To su:

- metode statističke analize, kao što su: regresiona i korelaciona analiza, metoda eliminacije ekstrema, analiza varijanse, koeficijent determinacije kao mjere međusobnog slaganja ekonomskih pojava;
- metode matematičke analize, kao dopune ekonomskoj analizi kod utvrđivanja opšteg i konkretnog matematskog izraza, linearne i nelinearne funkcije, metoda najmanjih kvadrata, metoda marginalne analize;
- komparativna analiza zasnovana na komparaciji ekonomskih mjerila i pokazatelja u dinamici i prostoru.

Od ostalih naučnih metoda najviše bi se koristile sledeće metode:

- opšta naučna metoda modeliranja,
- opšta naučna metoda dedukcije, indukcije, sinteze i analize,

- metode za analizu podataka: deskriptivne mjere, grafička metoda, analiza ekstremnih vrijednosti.

U fazi prikupljanja podataka i informacija korišćene su metode uzorkovanja, ankete, intervjua i zapažanja.

Kod upravljanja mjerilima i indikatorima posebno se primjenjuje metod koeficijenata, što je rezultat široke primjene u konkretnoj praksi.